

ประโยค ป.ธ. ๖
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๓

๑. อิทานิ ยัม ปุพเพ อนูชาณามิ ภิกฺขเว พฺยตฺเตน ภิกฺขุณา ปฏิพฺเพน ทสวสฺ-
 เสน วา อติเรกทสวสฺเสน วา อุปสมฺปาเทตฺถํ นิสฺสยํ ทาตุนฺติ สงฺเขปโต อุปชฺฌายา-
 จริยานํ ลกฺขณํ วุตฺตํ ตํ วิตถารโต ทสฺเสตฺถํ ปญฺจหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมฺนฺนาคเต-
 นาทิอาทิมาน ๑ ตตฺถ ปญฺจหิ อังฺเคหีติ ปญฺจหิ อคฺคณฺงฺเคหิ ๑ โส หิ ลีลลฺกฺขนฺธาทิหิ
 อสมฺนฺนาคตตฺตา ว อคฺคณฺงฺเคหิ สมฺนฺนาคโต โหติ ๑ น อุปสมฺปาเทตฺตพฺพนฺติ
 อุปชฺฌายเณน หุตฺวา น อุปสมฺปาเทตฺตพฺพํ ๑ น นิสฺสโย ทาตพฺโพติ อาจริเณน หุตฺวา
 นิสฺสโย น ทาตพฺโพ ๑ เอตถ ปน อเสเขนาติอาทิ อรหโต ลีลสมฺมาธิปญฺญา-
 ผลปจฺจเวกฺขนณฺณมานิ สนฺธาย วุตฺตํ ๑ เอเต จ อาทิตฺโต ตโย ปญฺจกา อยฺยตฺตวเสน
 วุตฺตา น อาปตฺติอํควเสน ๑ เอตถ ปน อเสเขน ลีลลฺกฺขนฺธนาติ จ อตฺตนา น อเส-
 เขนาติ จ อสฺสทฺโธติ จ อาทิสฺส ตีสฺส ปญฺจเกสฺส อยฺยตฺตวเสน ปฏิกฺขเโป กโต น
 อาปตฺติอํควเสน ๑ โย หิ อเสเขหิ ลีลลฺกฺขนฺธาทิหิ อสมฺนฺนาคโต ปเร จ ตตฺถ สฺมาท-
 เปตฺถ อสฺสโกนฺโต อสฺสทฺธิยาทิสฺสเอหิ ยุตฺโต ว หุตฺวา ปริสํ ปริหรติ ตสฺส ปริสา
 ลีลาทิสฺส ปริหายติเยว น วฑฺฒติ ตสฺมา เตน น อุปสมฺปาเทตฺตพฺพนฺติอาทิ อยฺยตฺต-
 วเสน วุตฺตํ น อาปตฺติอํควเสน ๑ น หิ ขีณาสวสฺสเสว อุปชฺฌายาจริยาโว ภควตา
 อนฺนุญฺญาโต ยหิ ตสฺสเสว อนฺนุญฺญาโต อภวิสฺส สเจ อุปชฺฌายสฺส อนภริติ อุปปนฺนา
 โหติติอาทิ น วเพยฺย ๑ ยสฺมา ปน ขีณาสวสฺส ปริสา ลีลาทิสฺส น ปริหายติ ตสฺมา
 ปญฺจหิ ภิกฺขเว อังฺเคหิ สมฺนฺนาคเตน ภิกฺขุณา อุปสมฺปาเทตฺตพฺพนฺติอาทิ วุตฺตํ ๑
 อธิสฺสีเล ลีลวิปฺโนติอาทิสฺส ปาราชิกญจ สงฺฆาทิสฺสญจ อาปนฺโน อธิสฺสีเล ลีลวิปฺโน
 นาม ๑ อิตเร ปญฺจาปตฺติกฺขนฺธ อาปนฺโน อชฺฌาจาเร อาจารวิปฺโน นาม ๑ (สมฺนฺต
 ปาสาทิกาย นาม วินยฺญจกถา ตติโย ภาโค/หน้า ๔๑ - ๔๒)

๒. ราชภฏวตฺถุสมี ปจฺจนตํ อุจฺจินถาติ ปจฺจนตํ วฑฺฒเถ โจเร ปลาเปตฺวา
 โจรมเยน วุณฺณิเต คาเม อวสาเปตฺวา อารกฺขํ ทตฺวา กสิกมฺมาทีนํ ปวตฺตาเปถาติ
 วุตฺตํ โหติ ฯ ราชฯ ปน โสตาปนฺนตฺตา โจเร ฆาเตถ หนถาติ น อถนาเปติ ฯ
 อุปชฌายสฺส เทว สีสํ เนตฺตพฺพนฺติอาทิ สพฺพํ ปพฺพชฺชาย อุปชฌายเ สญฺโฆ ตโต
 อจฺริโย ตโต คณฺเถติ จินฺเตตฺวา อิหํ โวหารวินิจฺจนเย อาคตฺนฺติ อาหํสุ ฯ น ภิกฺขเว
 ราชภฏเ ปพฺพาเซตฺตพฺโพติ เอตฺถ อมจฺโจ วา โหตุ มหามตฺโต วา เสวโก วา
 กิณฺณจิ จานนฺตรํ ปตฺโต วา อปฺปตฺโต วา โย โกจิ รณฺโณ ฆตฺตเวตฺตนภฏเ สพฺโพ
 ราชภฏฺติ สงฺขยํ คจฺฉติ โส น ปพฺพาเซตฺตพฺโพ ฯ ตสฺส ปน ปุตฺตภาตฺนตฺตาทโย
 ราชโต ฆตฺตเวตฺตนํ น คณฺหนฺติ เต ปพฺพาเซตฺตํ วุณฺณติ ฯ โย ปน ราชโต ลหุํ
 นิพฺพุทฺโถ วา มาสสํวจฺจรปรีพฺพยํ วา รณฺโณเยว นียฺยาเทติ ปุตฺตภาตฺเก วา ตํ
 จานํ สมฺปฏฺิจฺฉาเปตฺวา ราชานํ นทานาหํ เทวสฺส ภฏฺติ อาปฺจุจฺฉติ เยน วา ยํกมฺม-
 การณฺา ฆตฺตเวตฺตนํ คหิตํ ตํ กมฺมํ กตํ โหติ โย วา ปพฺพชฺชสฺสูติ รณฺณฯ อนฺุณฺณฯโต
 โหติ ตมฺปิ ปพฺพาเซตฺตํ วุณฺณติ ฯ (สมนฺตปาสาทิกาย นาม วินยฺยจฺจกถา ตติโย ภาโค/
 หน้า ๖๑ - ๖๒)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

๑. บัดนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ประสงค์จะทรงแสดงลักษณะแห่งพระอุปัชฌาย์ และอาจารย์ ที่พระองค์ตรัสไว้ โดยย่อในหนหลังว่า ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ภิกษุผู้ฉลาด สามารถ มีพรรษาครบ ๑๐ หรือมีพรรษาเกิน ๑๐ ให้อุปสมบทได้ ให้นิสัยได้ ดังนี้ โดยพิสดาร จึงตรัสคำว่า ปญจหิ ภิกขเว องคหิ สมณินาคเตน ดังนี้ เป็นต้น ฯ

ในคำว่า ปญจหิ ภิกขเว เป็นต้นนั้น พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ สองบทว่า ปญจหิ องคหิ ได้แก่ องค์ไม่เป็นคุณ ๕ ฯ จริงอยู่ ภิกษุนั้น ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วย องค์ไม่เป็นคุณ เพราะไม่ประกอบด้วยองค์ที่เป็นคุณมีศีลชั้นนี้เป็นต้น ฯ บทว่า น อุปสมปาเทตพุพฺพ ได้แก่ ไม่พึงเป็นอุปัชฌาย์ให้อุปสมบท ฯ ข้อว่า น นิสฺสโย ทาตพุโธ ได้แก่ ไม่พึงเป็นอาจารย์ ให้นิสัย ฯ

ก็คำว่า อเสชน เป็นต้น ในองค์ ๕ นี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสหมายถึงศีลสมาธิ ปัญญา ผล และปัจจเวกขณญาณ แห่งพระอรหันต์ ฯ ก็ หมวด ๕ สามหมวดข้างต้นเหล่านั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร หาได้ตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติไม่ ฯ

ก็ บรรดาหมวด ๕ เหล่านี้ ในหมวด ๕ สามหมวดมีคำเป็นต้นว่า อเสชน สิลกฺขนฺธเณ ๑ อตฺตนา น อเสชน ๑ อสฺสทุโร ๑ ทรงทำการห้ามด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร หาได้ทรงทำด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติไม่ ฯ จริงอยู่ ภิกษุใด ไม่ประกอบด้วย องค์คุณมีศีลชั้นนี้เป็นต้น อันเป็นของพระอเสชะ ทั้งไม่สามารถชักชวนคนอื่น ฯ ในองค์คุณเหล่านั้นได้ เป็นผู้ประกอบด้วยโทษมีอัสลัทธิยะเป็นต้นแท้ ปกครองบริษัท บริษัทของภิกษุนั้น ย่อมเสื่อมจากองค์คุณทั้งหลายมีศีลเป็นต้นที่เดียว ย่อมไม่เจริญ เพราะฉะนั้น คำว่า ภิกษุนั้นไม่พึงให้อุปสมบท ดังนี้ เป็นต้น จึงชื่อว่า ตรัสด้วยอำนาจแห่งภิกษุผู้ไม่สมควร หาได้ตรัสด้วยอำนาจองค์แห่งอาบัติไม่ ฯ แท้จริง ความเป็นพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตแล้วเฉพาะแก่พระชีณาสพเท่านั้นหาได้ ถ้าจัก

เป็นอันทรงอนุญาตแล้วเฉพาะแก่พระชีณาสพเท่านั้นไซ้ พระองค์คงไม่ตรัสคำว่า ถ้าความเบื้อหน่ายเกิดขึ้นแก่พระอุปัชฌาย์ดังนี้ เป็นต้น ๑ ก็เพราะบริษัทของพระชีณาสพ ย่อมไม่เสื่อมจากองค์คุณทั้งหลายมีศีลเป็นต้น ฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสคำว่า ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ พึงให้อุปสมบท ดังนี้ เป็นต้น ๑

ในคำว่า อริสีเล สีลวิปโน เป็นต้น พึงทราบวินิจฉัย ดังต่อไปนี้ ภิกษุผู้ต้องอาบัติปาราชิกก็ดี สังฆาทิเสสก็ดี ชื่อว่าผู้มีศีลวิบัติ (วิบัติด้วยศีล) ในอริสีล ๑ ภิกษุผู้ต้องอาบัติ ๕ กองนอกนี้ ชื่อว่าผู้มีอาจารย์วิบัติ (วิบัติด้วยอาจารย์) ในอัชฌาจารย์ ๑

๒. พึงทราบวินิจฉัยในเรื่องราชภฏ ต่อไป

สองบทว่า ปจจนตํ อุจฺจินฺน ความว่า ท่านทั้งหลาย จงยังปัจจัยนตชนบทให้เจริญมีคำอธิบายว่า ท่านทั้งหลาย จงไล่พวกโจรไป ให้ชาวบ้านที่พ้นโจรภัยแล้วให้กลับมาอยู่ให้การอารักขา ให้กสิกรรมเป็นต้นดำเนินไป ๑ ก็พระราชา ไม่รับสั่งว่า ท่านทั้งหลาย จงฆ่า จงประหารพวกโจร เพราะทรงเป็นโสดาบัน ๑ พวกมหาอำมาตย์ซึ่งเป็นนักกฎหมาย คิดว่า ในบรรพชา พระอุปัชฌาย์เป็นใหญ่ ต่อจากนั้น อาจารย์ ต่อจากนั้น คณะจึงพากันกราบทูลคำทั้งปวงว่า ขอเดชะ พึงให้ตัดศีรษะอุปัชฌาย์เสีย ดังนี้ เป็นต้น ด้วยคิดเห็นว่า คำนี้ มาในข้อวินิจฉัยแห่งกฎหมาย ๑

ในคำว่า น ภิกฺขเว ราชภฏ ปพฺพาเซตพุโฬ นี้ จะเป็นอำมาตย์ เป็นมหาอำมาตย์ เป็นเสวก หรือบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งได้รับจันทรศักดิ์บางอย่างหรือไม่ได้รับก็ตาม ที่ได้รับเลี้ยงดูด้วยอาหารหรือเบี้ยหวัดของหลวง ถึงความนับว่า ราชภฏทั้งหมด ราชภฏนั้นไม่ควรให้บวช ๑ ส่วนบุตรพี่ชาย น้องชายและหลานชายเป็นต้น ของราชภฏนั้น ไม่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยอาหารและเบี้ยหวัดจากของหลวง จะให้คนเหล่านั้นบวช ก็ควร ๑ ฝ่ายผู้ใดมอบโกศประจำหรือค่าใช้สอยรายเดือนและรายปี ซึ่งตนได้รับพระราชทานมาแล้วคืนแก่หลวงหรือให้แก่บุตรและพี่ชายน้องชายรับตำแหน่งนั้นแทน แล้วทูลลาพระราชาว่า บัดนี้ ข้าพระพุทธเจ้าไม่เป็นราชภฏแล้ว หรือว่า ผู้ใดได้รับอาหาร และเบี้ยหวัด เพราะเหตุแห่งการงานใด การงานนั้น เป็นกิจอันตนทำสำเร็จแล้ว หรือผู้ใดเป็นผู้ที่ได้พระบรมราชานุญาตว่า บวชได้ จะให้บุคคลเหล่านั้นบวช ก็ควร ๑

พระธรรมธีรราชมหามุนี อินฺทคุโณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.